

mgr Artur Sobczyk

Kult Maximóna/ San Simona w Gwatemali. Między tradycją Majów a współczesnym synkretyzmem

Tematem pracy jest kult Maximóna/San Simona w Gwatemali. Kult ten wywodzi się z tradycji religijnej ludowego katolicyzmu, kompleksu synkretycznych wierzeń religijnych powstałych z połączenia elementów dawnej prekolumbijskiej religii Majów oraz katolicyzmu wprowadzonego przez Hiszpanów w okresie kolonialnym. Kult Maximóna/ San Simona powstał na styku tych tradycji, dlatego w postaci Maximóna/San Simona atrybuty katolickich świętych mieszają się z cechami prekolumbijskich bóstw i deifikowanych przodków tworząc wielowątkowy kompleks wierzeniowy. Kult Maximóna/San Simona przetrwał do czasów współczesnych i zakorzenił się w życiu religijnym Gwatemali dzięki ciągłemu procesowi synkretyzacji, który współcześnie nadal trwa. Aktualnie w kulcie zachodzi proces reinterpretacji dawnych elementów religijnych, dołączane są także nowe treści tak, aby kult był stanie sprostać wymaganiom wzrastającej rzeszy zwolenników. Jednocześnie, aby kult mógł być atrakcyjnym dla licznych wiernych, tak Majów jak i Ladinos, musiało dojść do pewnej adaptacji w dziedzinie światopoglądowej. W tym sensie elementy koncepcji tradycjonalistycznej zostały, podobnie jak przypisywane Maximónowi kompetencje, uaktualnione.

W pracy starałem się pokazać jak kult Maximóna zanurzony w ludowym, synkretycznym katolicyzmie jako pewnej odmianie lokalnej kosmologii, stara się zaadoptować, dostosować do zjawisk globalnych takich jak migracja zarobkowa, ekspansja zasad rynkowych, rozwój wielkich metropolii, bezrobocie, czy osłabienie lokalnych struktur wsparcia. W warunkach biedy, silnych podziałów klasowych, opresyjnych struktur państwa, codziennej przemocy, kult Maximóna daje niższym warstwom społecznym nadzieję na znalezienie sprawiedliwości, bezpieczeństwa osobistego i socjalnego. Badanie kultu pozwala przyjrzeć się jak ludzie za pośrednictwem elementów lokalnej, synkretycznej kosmologii, takich jak kult Maximóna / San Simona, odpowiadają na współczesne zagrożenia. Na bardziej szczegółowym poziomie badanie kultu Maximóna pozwala uzyskać wgląd w wiele współczesnych zjawisk społecznych i religijnych. W kulcie odbijają się procesy takie jak folkloryzacja czy komercjalizacja dziedzictwa kulturowego, zmiany w podziałach etnicznych czy w wyobrażeniach na temat władzy i bogactwa. Zajmowanie się kultem pozwala także zaobserwować dynamiczne zmiany, jakie zachodzą w życiu religijnym Gwatemali, takie jak rozwój kościołów zielonoświątkowych, powstanie majańskich ruchów natywistycznych, funkcjonowanie ludowego katolicyzmu. Kult Maximóna/San Simona wykazuje także wiele podobieństw do rozwijających się współcześnie w krajach Ameryki Łacińskiej kultów świętych ludowych. Podobnie jak te kultury stanowi żywe, cały czas zmieniające się zjawisko religijne.